

Publicație din colecția Periodice Naționale Vechi
„Moldavica” Biblioteca Națională a RM

Anul IV. Nr. 3 și 4.

Martie și Aprilie 1927

Redacția D-I Prin Principesa Elisabeta
Administrația str. Poetaș No. 6

SOLIDARITATEA

ORGANUL
ASOCIAȚIEI CORPULUI DIDACTIC
DIN JUDEȚUL SOROCA

Sumarul:

La răsăritie	Comitetul de Redacție	1
Necesitatea autoculturii invățătorului	de Gh. Anghelușcu	5V
Indenituri pedologice:		
Inteligenta	de I. Potoroacă	8
Pentru ce trebuie să cunoaștem		
inteligenta copiilor ?	de M. Cojocaru	12
Chestiuni de organizare:		
În chestia cercurilor culturale		
de conducătoare	de Eug. Jirariuc	14
Să ne organizăm	> V. Guja	16
Cărți:		
«Originile Civilizației»	> S. Harboe	19
Pagina Suorăvizoratului		41
Așchii (Actualități, stiri, comentarii)		27
Profesionale		37
Corespondențe		46
Informații		49
Poșta Revistei		52

Adresa: Soroca, str. Regina Maria, 16

Abonamentele 100 lei pe an

Solidaritatea

Organul Asociației Corpului Didactic din județul Soroca

La răspântie.

Cu numărul de față „Solidaritatea” intră în al nouălea an de existență.

Plăpândă incercare la început, hărțuită de numeroase neajunsuri materiale, ignorată fără de unii, permisă cu rezerve de alții, revista noastră a străbătut, totuși, în linie dreaptă și cu deplină bărbătie, perioada de înfiripare și de afirmare, cea mai dificilă din viața unui organ de presă. A subsistat eroic și vremurilor și oamenilor, și-a alăturat și capitalizat bunăvoiința și elanul organizator al corpului învățătoresc din județ, dovedind cu prisosință, că a corespuns unei necesități sufletești și de organizare a Asociației noastre.

Orice organ de presă este un instrument de formare, mânuire și răspândire a ideilor de interes obștesc al grupului sau categoriei ce reprezintă. Ca atrage, valoarea lui calitativă, ca și însăși rațiunea lui de a fi, poate fi apreciată, fără greș, în lumina rezultatelor aduse în formarea unei ideologii profesionale colective. Cu ce pulem măsura acest aport al revistei noastre? Care-i cîntarul de precizie, unanim recunoscut, al realităților sufletești în lentă și neobservată prefacere?

Este exteriorizarea lor în fapte vizibile și perfect controlabile, activ în continuă creștere al organizației. Este bunul nume al acesteia. Este bunăvoiința și buna înțelegere, constant coalizate în luptă pentru ușurarea traiului.

Cuvântul de ordine și toate punerile la cale ale organizației locale și-au găsit în revistă locul de întâlnire și de liberă propagare.

In ce privește interesele profesionale generalizate pe lângă întreagă, ele și-au găsit în revista noastră în-

interpretarea cuvenită, dar numai în proporția și în forma, impuse de caracterul ei de revistă cu tiraj limitat.

In această parte a sa, revista noastră va avea, poate, să-și retușeze ceva: mereu trebuie să tindem spre mai bine. Însă de vreo schimbare simțitoare în atitudine nu poate fi - credem noi - vorba deocamdată.

* * *

Să ne fixăm, acum, asupra celuilalt aspect al revistei noastre: partea contributivă a ei în promovarea ideilor de ordin pedagogic.

Cel 8 ani de existență neîntreruptă ne pot servi drept experiență utilă, din care să distingem cu claritate liniile călăuzitoare ale orientării noastre pe viitor.

Aici o constatare își strigă numele. Facem prea mult romanticism pedagogic. Inclinăm și întârziem prea mult asupra generalităților și nesocotim laturea apicalivă a problemelor ce ne impune vremea. Energia ni se distribuează între actele de deliberare și cele de execuție într'un mod cu totul inechitabil. Opera de comandament precumpărănește cantitativ, în dauna activității practice pe teren.

Și să fim bine înțeleși.

Nu suntem dușmanii doctrinei și al discuțiilor generale. Le recunoaștem cu sinceritate indiscretabilul merit al farului de lumină, care ne ferește de dibuelli prin întuneric și de experiențe inutile și adesea păguritoare. Prin discuții, studii și expuneri de doctrină ne putem forma convingerile prealabile și capacitatea de justă orientare în noianul de probleme, ridicate de literatura pedagogică contemporană.

Dar învățătorul, mai mult decât meserlașul, ostașul, funcționarul, este și trebuie să rămână îmbinarea rezonabilă a cunoștințelor, largi ca și sufletul omeneșc, cu hotărirea de transpunere neșovăitoare a lor în practica profesională de fiecare zi.

Așa fiind, o revistă învățătoarească nu trebuie să fie nici exclusiv speculațivă, ca o revistă de pură filosofie, nici rigid informativă, ca un jurnal de mode

dintr'un salon oarecare. Ea trebuie să stimuleze năzuntele de a ne preciza, prin discuții și controverse teoretice, obiectivele activității și mijloacele de atingere a lor, dar, în același timp, să exemplifice, prin relatări de fapte și experimente localizate, contribuția noastră reală la progresul școalei.

Puterea de expansiune a pîldelor, vîli, apropiate de noi și perfect controlabile, va fi mult mai mare și, în tot cazul, mai folositoare, decât cea a indemnurilor fără sfîrșit, venite din vîrful și din imaginația fîndă a unui condeiu sfîrștos.

Dar să încercăm a ne contura mai apăsat gândurile.

Curențele de actualitate ale literaturii pedagogice s'ar putea rezuma în următoarele trei formule: 1. activism, 2. localism și 3. individualizarea educației. Sunt, la dreptul vorbind, trei aspecte, în strânsă legătură de interdependență, ale aceleiași preocupări de căpătenie: cum să se facă, ca școala să devie un instrument real de promovare a progresului și de integrare a individului în viața mediului, în loc de a rămâne, imperturbabil, mijloc de desrădăcinare sau simplu aparat de recepție a unor cunoștințe abstrakte, neutilizabile sau neutrlize?

Cooperăția școlară, casele de economie, atelierele de lucru manual, grădinile, muzeele și bibliotecile școlare, excursiunile, șezătorile, serviciile de ajutorare reciproce, propunerile de reformă a metodelor, programelor și orariilor școlare, disciplina voită, formarea de deprinderi bune, legăturile dintre școală și familie și. a. m. d.—iață o sumă de lucruri, cari ar trebui, în măsura în care ar depinde de noi, să fie demonstrate practic. E timpul să aterizăm din înălțimile dialecticii săvante pe pământul realităților palpabile. În școală să facem să troneze acțiunea, acolo unde până acum a să răsfățat memoria de papagal și judecata de comandă a copiilor, iar în revistă să se reflecteze și să se cultive armonia dintre vorbe și fapte.

Dar în ordinea ideilor de localism pedagogic?

Aici o revistă județeană și-ar găsi rostul ei temeinic, dacă ar putea determina cercetarea și utilizarea specificului regiunii și adaptarea lui la nevoile învățământului.

Nu mai vorbim de importanța, îndeobște recunoscută, a studiului individualității copilului și a orientărilor raționale a lui. Experimentarea fișelor individuale, problema inteligenței și a oboselii, anechete locale etc., pot da conținut oricărui susținut de dascăl, în ceartă cu rutina.

* * *

In încheiere, finem să subliniem, că prin cele de mai sus n'am voit să arătăm un program, ci o metodă de lucru.

Cercul de activitate a învățătorului nu se limitează numai la clasă. El se largeste concentric și, treptat, încadrează toate problemele vieții înconjurătoare, unde învățătorul e aşteptat să reacționeze: ca om, dând exemple, ca agent al progresului, servind masselor drept călăuză.

E logic, dar, ca și în aceasta privință să ne împărtăsim părerile prin coloanele revistei noastre.

Știm: vom avea decepții și greutăți. Criza prin care trecem ne pune la grea încercare.

Se vor găsi, însă — și faptele o dovedesc — elemente studioase și destul de idealiste, cari să ne înțovărășiască, dezinteresat și cu pricinere, în drumul greu ce ne-am ales.

Așteptăm cu incredere, ca viitorul să ne dea dreptate.

Comitetul de Redacție.

Necesitatea autoculturii învățătorului.

„Nimic nu este mai păgubitor pentru o școală decât un învățător care nu știe mai mult decât ceeaace trebuie să știe elevii săi”.

(Goethe).

Rolul nostru, al învățătorilor, este atât de complex, încât numai prin sacrificii de sine se poate îndeplini cu conștiință. Nu este slujitor al țării care să poarte mai mare răspundere, ca învățătorul, de viitorul neamului. El săurește viitorul, el este comandanțul de care va depinde soarta neamurilor în viitor. Conștiința și caracterul neamurilor prețuiesc mai mult decât toate gazele și toate aeroplanele din lume.

Dar pentru îndeplinirea acestui nobil rol, învățătorul trebuie să fie „**învățător**“ în adevărul înțeles al cuvântului, o encyclopedie vie, care neconitenit să elaboreze cunoștințe și să lumineze calea celor din jurul său. Deci, spre a fi la înălțimea chemăril sale, zi de zi să-și alimenteze sufletul cu noi cunoștințe, să se ridice cu conștiința deasupra nevoilor trecătoare și să rămână în orice moment acel om demn de imitat și de urmat. Că așa trebuie să fie învățătorul, e incontestabil. Dar care este realitatea? Oricare ar fi, afirm cu toata siguranța că mediul social și școlar reclamă din partea noastră o pregătire și o cultură superioară celei ce posedăm.

Și iată dece:

1. Ca educatori avem nevoie de un neconitenit prestigiu. La început copiii n'au convingeri proprii despre învățător și-l văd prin ochii părinților, de aceștia în mare parte depinde prestigiul nostru. Așa dar, opinia pe care o au sătenii (implicit și copiii) despre învățător nu poate fi indiferentă, întrucât facilitează sau zădărniceste acțiunea educativă a învățătorului.

2. Un principiu enunțat de pedagogia modernă este și principiul **individualizării învățământului**, ceeaace reclamă din partea noastră o serioasă pregătire pedagogică. Un alt principiu, în

strânsă legătură cu aceasta, care cere tot atâta pregătire din partea învățătorului este și cel al **orientării profesionale**. Dar nu este ușor lucru a cunoaște individualitatea elevului și a-l orienta în direcția indicată de natura individualității sale. Pentru aceasta se cere o pregătire zilnică din partea noastră, spre a ne asimila în limitele posibilității nouile descoperiri și studii asupra psihologiei infantile.

3. A preda la cursul supra-primar este aproape echivalent cu a preda la cursul inferior secundar. Cu pregătirea noastră putem face față nevoilor? Mă îndoesc de un răspuns afirmativ.

4. O problemă care preocupă pe unii oameni de stat este culturalizarea masselor. Primul factor de care depinde rezolvarea acestei probleme este, fără îndoială, învățătorul. Pe lângă învățător, în al doilea rând, în această acțiune intervin și alți factori: preoți, medici de plasă, pretori, agronomi, judecători, etc. Coordonarea activității tuturor acestor factori este absolut necesară. Tot învățătorul însă trebuie să stabilească planul de lucru, el fiind cel mai apropiat de această preocupare.

Factorii enumărați mai sus, însă au cultură superioară învățătorului și el trebuie să fie eminent din toate punctele de vedere pentru a-și putea împlini rolul.

5. Să aruncăm o scurtă privire în viitor. Absolvenții facultăților de drept vor primi să fie primari și notari la sate. Cari vor avea prioritate? Acei ce se ocupă de nevoile materiale ale satului sau acei ce se ocupă de nevoile spirituale?

6. Statul nostru cuprinde în sănul său și elemente minoritare. Pentru a determina pe minoritari să ne respecte, pentru a crea deci armonia necesară, se impune să cunoaștem întreaga noastră cultură națională spre a o face să radieze în jurul nostru și să se imprime în sufletele lor.

7. În limitele posibilității, învățătorul trebuie să fie prototipul ideal al omului: de știință, moral, idealist. El îndrumează viața morală a satului, el este îndrumătorul în chestiuni de ordin științific el este omul, care trebuie imitat și conduită căruia să fie de real folos sătenilor, el este făclia care împărtășie în jurul său razele

binefăcătoare ale luminii și nădejdii. Nivelul cultural al masselor, ori cum ar fi, se ridică și este necesar, ca sub raportul cultural, învățătorul să se distanțeze, plasându-se pe un plan superior. Prin această superioritate culturală influențează și determină, în mod firesc, poporul să se ridice spre el.

8. În sfârșit, știința îndeplinește o însemnată funcție etică în societate, căci: «Gândirea științifică prin caracterul impersonal al obiectului său, e o puternică școală de dezinteres, căci căutarea adevărului fără preocupări utile deturnează conștiința dela dispoziții egocentrice, o face obiectivă, imparțială și, prin urmare, aptă pentru o înaltă conduită etică. Știința cultivă sinceritatea, care nimănui nu-l e mai necesară ca vieții și nicăieri nu se formează mai bine ca în cercetarea și afirmarea adevărului. Știința desvoltă și sentimentul modestiei. Adevăratul savant e modest nu numai pentru că el știe bine, că cunoaște puține lucruri, dar pentru că el se socoate continuu școlar. Numai ignoranța e arrogată, prezumioasă și crede că totul e simplu, ușor, că are remedii la toate...

In fine, știința reprezintă unică puncte de împăcare și armonie între cei mai deosebiți oameni ..

Când oamenii nu îsbutesc să se înțeleagă asupra chestiunilor religioase, politice sau filosofice, există pentru ei un singur loc de conciliere și apropiere : știința». ¹⁾

Îată atâtea motive din cărि reesă necesitatea autoculturii învățătorului. Într'adevăr, spre a fi apreciați în raport cu misiunea ce o avem, a influența asupra satului în măsura necesităților actuale, a înfăptui adevăratul scop pentru care a fost creat cursul supra-primer, se cere din partea noastră a tuturor căt mai multă energie, se cere ca să ne afirmăm pe toate tărâmurile și în toate domeniile. A te afirma, însă, presupune a fi o personalitate, care se formează numai prin cultură, desvoltarea la maximum a puterilor sufletești, a radia în jurul tău și a revărsa necontenit din prisosul personalității tale.

De aceea cunoștințele unuia trebuie să împărtășite tuturora, cu

1) Fr. Foerster - Sinteză doctrinară, de Dr. S. S. Bărsănescu.

comentarii și discuții asupra lor, deoarece numai astfel vom putea găsi adevărata cale de urmat.

«Mijloacele materiale nu ne permit să ne procurăm cărți», se va obiecta. E drept că din acest punct de vedere soarta e atât de crudă, că noi nici nu o putem exprima. E posibil, totuși, să facem mici sacrificii pentru cultura spiritului nostru.

Și ce-ar fi, dacă fiecare invățător ar fi abonat la cel puțin 1–2 reviste pedagogice, științifice, literare, în fiecare săptămână, ar face cu colegii 1–2 recenzii din cele citite, s-ar comenta și evidenția concluziile, sau s-ar face chiar subiecte, s-ar discuta chestiuni de ordin școlar local, etc.? Și nu numai atât. Ne-am procurat cărți dela librăria noastră, care le dă pe credit.

Așa dar, criza materială, oricără de acută este, nu o putem invoca ca un motiv serios. Cred inutil a spune că și timp disponibil avem pentru aceste preocupări.

În sfârșit, să ne pătrundem odată de adevărul vorbelor unui pedagog, că „**cel ce încețează de a se cultiva pe sine, devine incapabil de a cultiva pe alții.**“

28/I/932

Gheorghe Anghelescu
Inv. Arionești.

Indemnuri pedologice.

✓ **Inteligenta** ¹⁾

**Rezultatul unei măsurători la școalele
din Cuhurești-de-Sus.**

Individualizarea Invățământului este astăzi unul din principiile de bază ale școalei și dela justă și deplina lui aplicare se așteaptă

1) După D.-I. Stănescu Goangă, Inst. de Psih. Exper., Cluj.

ca școala să-și recăștige onoarea-l compromisă și să înăture obiecțiunile, de altfel îndreptățite – ce i se aduc, cum că formează atomi sociali.

«Cum se face că ești așa de prost, deși n'ai frequentat școală», zice cu spirit Francezul câte unui Tânăr superficial.

Deși vechiu, în activitatea practică educativă principiul Individualizării Învățământului abia începe să mijlocescă, îci, colo, cel puțin înceeaice privește școala românească.

Cauzele le știm cu toții : tradiția a cărei coajă împlinită e foarte greu de spart, dar mai ales faptul că ceeace știm despre specificul copilului e foarte puțin. Abia astăzi, după serioase și ascuțite explorări științifice asupra naturii psihofiziologice a copilului, se poate vorbi cu oarecare precizie despre individualitatea copilului și despre mijloacele de cunoaștere a ei.

În cele ce urmează, vom vorbi despre inteligență, unul din elementele componente ale individualității.

Psihologii contemporani definesc inteligența ca fiind o aptitudine generală a făpturii umane, prin ajutorul căreia aceasta poate prinde situațiunile noi ce survin și datorită căreia poate reacționa adecuat acelei situații. În măsura în care surprindem noile situații și reacționăm adecuat, suntem inteligenți. În această privință trebuie să facem o deosebire în ceeace privește inteligența și cunoștințele. Cunoștințele nu formează un act de inteligență. A reacționa nu-mai în măsura cunoștințelor învățate, nu înseamnă a fi intelligent. Înteligenta presupune un act nou, necunoscut, ca reacție unei situații noi, neprevăzute.

Dacă inteligența este o reacție la situațiile noi, o putem primi ușor. Psihologii au formulat o serie de întrebări de greutate gradată, care să prezinte elemente noi. Felul cum sunt sau nu sunt rezolvite, indică gradul de inteligență. Deci inteligența se poate măsura tot prin acte de inteligență.

Greutatea cea mare a fost de a se stabili gradul de inteligență la fiecare vîrstă. Această problemă a reușit să fie rezolvată de A. Binet, care a stabilit scara metrică a inteligenței³). Ea a fost apoi desvoltată și complectată, potrivit nevoilor. Pe baza acestei scarări astfel perfecționate, se poate măsura inteligența, cu o aproximativitate de 90%, și se practică, în grup, pe o scară întinsă în Franță

³) A se vedea în „Idei noi despre copii” de A. Binet.

și, mai ales, în America. Ca să putem pîrcepe aceste date asupra inteligenței, să notăm câteva adevăruri esențiale.

Creșterea inteligenței se face, în general, paralel cu creșterea fiziolologică.

Fiecare etate cronologică își are etatea mintală psihologică corespunzătoare.

Un copil normal, de 8 ani, va avea nivelul mintal de 8 ani etc. Se întâmplă însă, că la unii copii nivelul mintal crește mai repede, la alții mai încet și la alții se oprește definitiv la un nivel cu totul inferior.

Vom găsi deci copii cu o etate mintală superioară sau inferioară celei cronologice.

La idiot, dezvoltarea mintală s'a opri la etatea mintală de 3 ani, la imbecil la etatea de 7 ani, la înapoiat, la etatea de 10 ani și la prost la etatea de 12 ani.

S'a constatat că numărul copiilor normali formează 35-40%, restul se repartizează între cele două extremități, cu câte 25%.

Variatia nivelului mintal exprimat în ani nu-i destul de exactă. O diferență de 2 ani, în minus sau în plus, între etatea cronologică și cea mintală nu are aceeași însemnatate la etatea de 6 ani ca la etatea de 14 ani. Un copil de 6 ani, care are o etate mintală numai de 4 ani, este mult mai redus mintal, decât unul de 14 ani, cu etate mintală de 12 ani, dezvoltarea fiind mai rapidă în primii ani ai copilariei. De aceea s'a recurs la așa numitul coefficient de inteligență, care exprimă raportul dintre cele două etări: vîrstă mintală împărțită la cea cronologică. Deobicei, coefficientul se exprimă în numere întregi și pentru asta cătul împărțirii se înmulțește cu o sută.

De exemplu: Etatea mintală este de 10 ani și cea cronologică tot de 10 ani. Coeficientul va fi $\frac{10}{10} \cdot 100 = 100$

Muiuinită coefficientului de inteligență, s-au putut grupa copiii pe categorii și distribui după procente.

Iată un asemenea tablou:

20/o din populația sc. are un C. I. între 0-70 debili mintali				
5 o/o >	<	<	70-80 mărginiți	Sub-normali
13 o/o <	<	<	80-90 proști	
60o /o <	<	<	90-110 normali	
13 o/o <	>	<	110-120 deștepți	
5 o/o <	<	<	120-130 f. deștepți	Supra-normali.
2 o/o <	<	<	130 în sus eminenți	

Coefficientul de inteligență este și rămâne constant, în tot timpul dezvoltării mintale a copilului.

Aceasta dovedește că inteligență este înăscută, că ea crește regulat și că această creștere este în cea mai mare parte independentă de învățare și cunoștință.

Aceasta ne dă puțină să descoperim, încă din epoca copilariei, pe cei cari au capacitatea mintală să devie, printr-o educație potrivită aptitudinilor lor, oameni superiori.

Înând seamă de această problemă a măsurării inteligenței problemă pe căt de atrăgătoare, pe atât de importantă, s'au făcu experiențe de măsurarea inteligenței, atât cu adulții, cât și cu elevii școalelor din satul Cuhureștii-de-Sus, cu ajutorul testelor colective neverbale¹⁾.

Rezultatele au fost foarte sugestive. Din 113 elevi examinați, 52 au ieșit normali, 43 subnormali și 18 supranormali, ceea ce în procente ne dă: 38/o subnormali, 46/o normali și 16/o supranormali.

Asupra acestui rezultat avem de făcut următoarele observații.

1. Cele două extreme (subnormali și supranormali) n'au ieșit echivalente, 2. O parte din elevii ieșiți subnormali la examen, fac parte dintre elevii sărguincoși și doi din ei au fost chiar premianți ai clasei. Vreo cățiva din cei ieșiți normali, la studii sunt mediocre.

1) În urma unei ședințe de propagandă pentru înlinjarea unui cerc de studii—cerc care a și lăsat înță — asemenea experiențe s'au făcut și la alte școli, și cu rezultatul lor D-nii colegi în cauză au rămas foarte mulțumiți.

Primul caz l-am explica: a) experiențele n'au fost făcute în mod favorabil, o parte din elevi intimidându-se de asistenții din sală, b) nu toți oamenii sărguincoși în școală, se arată inteligenți în mediul vieții reale și cazuri am putea cita multe.

In ceeace privește elevii normali, cări totuși se găsesc la studii la un nivel mult inferior, cauza trebuie căutată în altă parte, iar metoda psihanalizei, recomandată de D-l G. G. Antonescu este mijlocul eminent de investigație.

Cu privire la procentul elevilor normali, experiența a confirmat legea.

Deasemenea, realitatea confirmă în totul datele examenului privitor la elevii normali, subnormali (în afară de cazurile arătate) și supranormali, cări în comportarea lor zilnică corespund în totul rezultatului obținut la măsurătoare.

Ar fi interesant și foarte instructiv, ca asemenea experiențe să se continuie și în alte școli, pentru a putea scoate o concluzie cât mai exactă asupra rezultatului acestor măsurători și eventual asupra modificărilor de adus testelor, după înșăși dorința autorilor lor.

Ion I. Potoroacă.

Pentru ce trebuie să cunoaștem inteligența elevilor?

Copilul în școală este materialul, asupra căruia învățătorul trebuie să-și exerceze influența, spre a-i da formele dorite.

După cum un artist sau un meserias (aproape ce-o fac cu învățătorul nu este chiar exactă) e dator să cunoască tehnologia materialului cu care lucrează tot așa învățătorul și, într'o măsură mai redusă, toți aceia cări au afacere cu material uman, e dator să știe compunerea mal mult sau mai puțin precisă a individualității copiilor.

Cei ce lucrează cu materiale moarte trebuie să cunoască rezistența, elasticitatea, culoarea, formele, mărimea, densitatea, greu-

tatea etc. a materialelor întrebuințate, iar învățătorul trebuie să aibă și el date, științifice obținute, asupra eredității, inteligenței, rezistenței la oboselă, crizelor de creștere, receptivității etc. a copiilor săi.

In primul rând, gândul nostru este ca învățământul să se facă accesibil tuturor elevilor, mai clar. La predarea unei lecții putem ușor observa că nu toți elevii înțeleg la fel de repede și de ușor anumite lucruri.

Prin urmare, gradul lor de inteligență diferă și, pentru că nu cunoaștem sufletul fiecărui, îi considerăm pe toți egali, le predăm aceleași cunoștințe, cu aceleași metode.

Rezultatul nu e pentru toți elevii acelaș.

Sunt unii elevi, cari nu și-au însușit în arelă grad cunoștințele și pe cari îi apreciem ca leneși, proști.

Se observă, însă, în multe cazuri, că aprecierea noastră este nedreaptă, pentru că acești elevi, pe cari îi considerăm ca proști, se prezintă astfel nu din lipsa de inteligență, ci din alte cauze, de cări trebuie să ținem socoteala.

Și cari sunt aceste cauze?

Sunt mai multe, dar le voi arăta pe cele mai principale.

I. Sunt unii elevi, dela natură cam incetinel, se exprimă mai cu greu, au mișcări mai molatice, dar cari sunt destul de inteligenți: îi considerăm ca proști datorită acestei incetineli.

II. Alții, datorită trecerii dela un învățător la altul, dela o deprindere la alta, sau datorită diferenței de vîrstă, fac aceeași impresie.

III. Se poate întâmpla, ca un copil să fie destul de intelligent, dar să lipsască mai mult timp dela școală, sau în momentul ascultării să fie suferind. Atunci ne face impresia că este leneș și prost.

IV. Copilul mai are perioade de creștere fizică și mintală și, dacă se găsește în perioada de stagnare mintală, e natural să fie mai puțin receptiv.

Pentru a evita erori de apreciere și de tratament al elevilor, trebuie să le cunoaștem inteligența*).

M. Cojocaru, inv. Oclanda.

* Trebuie. Să facem. N. R.

Chestiuni de organizare.

In chestia cercurilor culturale de conducătoare.

Una sau mai multe din colegerile noastre avuseră ideia unei noi organizări de cercuri culturale, speciale pentru conducătoare. Motivul pentru care s'ar impune această nouă organizare, a fost explicat pe scurt, într'un mic articol din numărul trecut al revistei noastre. Nu știu dacă voiu fi în stare sau volu putea aduce destule argumente, pentru a combate această idee irealizabilă, totuși volu încerca să-mi dau părerea. Îmi voiu justifica această îndrăzneală prin faptul, că toată Doamna, care a publicat articolul, se interesează de părerea conducerii conducerilor din județ.

In primul rând, la realizarea acestei idei se opun multe inconveniente sau chiar o imposibilitate materială.

In județul nostru, precum se știe, sunt înființate deabia 30 posturi bugetare de conducătoare, cu alte cuvinte, 30 de conducătoare titulare. Dacă s'ar organiza cercuri de conducătoare, în felul cum sunt acelea ale învățătorilor, atunci ar însemna să fie un cerc, două sau cel mult trei în tot județul, adică căte zece conducătoare de un cerc.

Acstezeze colegeri, care ar avea înălțatoriea să se întruniască odată pe lună la o singură școală, ar avea de suportat greutățile unui drum de zeci de km., fie ger fie viscol. Cele mai multe fiind sărace, ca orice învățător pe vremea asta, ar fi nevoie să plătiască scump transportul, căci nu vor avea posibilitatea să se întoarcă și 3-4 la o trăsură, cum o fac aceasta învățătorii din acelaș sat.

Pe lângă această greutate materială, mai sunt altele de ordin pedagogic, ce merită să fie discutate serios.

In primul rând, orice conducătoare este obligată să aibă aceeașă cultură pedagogică, pe care o au învățătorii dela cursul primar. Intelectul ei trebuie să fie hrănire, împrospătat și exercitat mereu cu cunoștință și idei noi, ce se desvoltă paralel cu progresul științei educației. Ea nu va pierde deci timpul înzadar, cum

să spus, la cercurile culturale mixte și nu va avea nevoie să-și risipiască sănătatea pe drumuri, pentru a asculta pe colegele ei conducătoare, căci va putea discuta aici aceleași idei pedagogice, aceleași principii generale, ce se impun educației copilului. Dacă va vedea puțină deosebire în metoda și materialul de predare, arceasta nu poate să-i fie dăunător. Din contra, îl va folosi, pentru că, știind în ce fel se educă copiii în cursul primar, va ști să pregătiască pe micii școlari din grădină în așa fel ca, atunci când intră în școală primară, să fie înzestrăți cu bogății sufletești și fizice, ce vor înlesni și vor face mai productivă munca învățătorului. Dacă am ști numai din teorie cum se predau lecțiile la copiii din cursul primar, ar fi prea puțin și am lăsa, poate, necultivate unele calități native ale copilului, deoarece n-am ști așa de bine, pentru ce ele vor folosi în educația și instrucția lui viitoare. Dacă nu ne vom da interesul pentru educația copiilor din școală primară, dacă nu ne vom interesa de copiii cari au părăsit grădina și frequențează școala primară și de felul cum se prezintă la diferite lecții și ocupări manuale, înseamnă că înzădar am observat și studiat copiii noștri timp de doi ani, cât au frequentat grădina, iar experiențele și aprecierile ce le-am făcut atunci, nu ne-au învățat nimic. Între școala de copii mici și școala primară n'ar exista acea continuitate ce se cere în pedagogie. Pentru lămurirea experiențelor și observațiilor de tot felul, asupra copiilor în general sau chiar asupra unor cazuri individuale, locul cel mai bun este cercul cultural mixt, unde fie prin conferință, fie prin critica lecțiunilor, se vor lămuri multe chestiuni pedagogice, ce n'ar avea norocul să fie așa de bine explicate de acele conducătoare, cari n'ar voi să știe decât da lecții în școală frobeliană și de cunoștințele pedagogice, ce privesc exclusiv copilul dintre 3–6 ani.

Pe lângă că conducătoarele se vor săli să fie căt mai atente la predarea lecțiilor practice la cursul primar, ar mai trebui să se «sacrifice», unde este posibil. Adică, în satul unde se face cercul cultural, dacă este și grădină de copii, conducătoarea să nu piardă ocazia de a predă o lecție în fața colegilor dela cursul primar.

Numai așa ver putea fi lămuriți toți colegii, cum procedăm la predare, prin ce mijloace impunem ordinea, disciplina, curățenia,

ce fel de sentimente și deprinderi cultivăm, cum trezim interesul și plăcera copilului pentru lucruri, ce par grele și chiar uneori antipatice pentru el. În felul acesta vom reuși să nu avem niciun coleg în cercul nostru, care să fie nedumerit asupra faptului, că numim cu «Petrișor» sau «Niușor» pe școlarii noștri.

Colegii dela cursul primar, cari ar avea nedumeriri în privința procedeelor specifice grădinii, vor fi lămuriți pe loc prin argumente temeinice.

Ar fi și mai bine, ca conducătoarea singură, după ce a isprăvit o lecție, să compare metoda școalei primare cu metoda școaliei froebeliene și să explice pentru ce a procedat așa și nu cum se face în astfel de ocazii la școala primară. Dacă s-ar proceda astfel, colegii noștri dela cursul primar ar fi inițiați în practica lecțiilor noastre și, atunci când au ocazia să predea la clasa I sau chiar la a II-a, n'ar răpi bruse copilului dragostea și libertatea, de care s'a bucurat în grădină, ci din contra, s'ar sili să-l menție, cât e posibil, în aceeaș atmosferă de familiaritate.

Cred că n'ar trebui să considerăm că facem un «sacrificiu», când am predă o lecție la un cerc cultural. Din contra, ne-am achita de o datorie, ce trebuie îndeplinită cu plăcere, cum o fac ceilalți colegi dela cursul primar.

Cond. Eug. Jitarciuc,
Calarăsovea

Să ne organizăm.

Dacă aruncăm o privire asupra trecutului, vedem că dintru început și până în prezent omul e într-o continuă luptă pentru existență. Pentru a-și ușura din greutatea traiului, omeneirea, dintr'un instict de conservare, s'a organizat în societăți, cari prin munca intensă din cursul veacurilor au crelat civilizația de astăzi.

Dar cu toate că mijlocul cel mai puternic în lupta pentru existență e viața de societate, totuși această viață are multe defecte ce trebuie să înălțăm.

Unul din cele mai grave defecte ce bântuie actuala viață socială este speculația.

Știut este că unii muncesc foarte mult, iar alții foarte puțin, însă în ceeace privește bunurile materiale, averea, vedem că, în general, lucrurile tocmai se inversează. Ca exemplu avem pe funcționari și pe comercianți. Funcționarii, printre o muncă intensă și adeseori vătămătoare, își duc, în general, un traiu modest, în timp ce negustorii, printre o muncă mică, își agonisesc mari averi și duc un traiu luxos. Apoi trebuie să mai avem în vedere, că dacă soțul e funcționar, atunci trebuie neapărat ca și soția să să fie la funcție, să munciască din greu, căci altfel riscă să înfrunte multe neajunsuri. Înceeace privește viața negustorilor, ea se prezintă cu totul altfel: în timp ce bărbatul depune o muncă modestă, femeile și copiii lor sunt cu totul feriți de oboselă și grija zilei de mâine.

Nu râvnim la acest traiu, căci știut este că numai munca cinstită înobilează firea omenească. Însă interesează faptul, cum munca și averea celor două categorii de oameni stau, în majoritatea cazurilor, tocmai într'un raport inversat.

Dacă analizăm chestiunea în fond, observăm că imensele averi ale comercianților provin dintr-o mare și exagerată speculație.

Popoarele apusene, alarmate de speculația exagerată a intermediarilor, s-au ocupat îndeaproape de aceasta problemă, iar soluția cea mai bună au găsit-o în cooperăție.

Coperația în țările din apusul Europei astăzi este o realitate. Populația acestor țări și-a deschis cooperative de consum, care le-au procurat articolele necesare cu prețuri mici.

Istoria cooperăției ne înfățișează nenumărate exemple, unde vedem că regiuni și chiar țări întregi s-au ridicat economic ște nu-mai și numai grație cooperăției.

Dar ceeace populația țărilor civilizate a făcut din timp, în țara noastră e departe de a se realiza. Negustorimea speculează după bunul plac, iar prin prețurile exagerate la toate articolele de consum reușesc să-și creieze averi imense. Acest fapt nu cred să puie la indoială pe nimeni, căci aceasta e realitatea ce ne izbește la orice pas. Dacă în toate timpurile comercianții au speculat bu-

nurile mulțimii, astăzi îndrăzneala lor să urcat la culme. Pe orice articol comerciantul trebuie să ia căte 2-3, ba chiar și patru prețuri. Cred că fiecare a văzut cazuri: articole de 100 lei vândute cu 300 lei, de 20 lei vândute cu 60 lei, de 6 lei vândute cu 30 lei și de 500 lei vândute cu 1000-1500 lei.

Ștut este, că astăzi prețurile articolelor de prăvălie sunt într-o continuă și mare scădere la locurile de fabricație, în timp ce la desfacere, la magazine, prețurile se mențin aproape la același nivel urcat.

E dureros faptul, că avereia făcută cu atâta sudoare este spoliată cu atâta ușurință de o mână de oameni hrăpăreți și nesăchioși. Chiar dacă unii funcționari dispun de mari averi, dece ar îmbogați pe acești intermediari și n'ar subvenționa, mai bine, cu sumele economisite diferite societăți culturale și filantropice?

Având în vedere situația actuală, cred că foarte nemerit ar fi, dacă noi, toți dascălii din acest județ, am deschide o cooperativă de consum, care să ne procure deocamdată articole de prima necesitate ca: manufactură, încălțăminte și ceva galanterie.

«Să ne organizăm», este imperativul categoric al vremii. Avem banca noastră, care ne aduce mari ajutoare bănești. Avem librăria corpului didactic, care face fala noastră și care, prin prețurile sale reduse, astăzi se bucură de cea mai mare trecere. Dar cred că nu e destul să avem numai bancă și librărie, ci mai trebuie să avem și prăvălia noastră, care să ne pui la adăpost de speculă.

Convins că o cooperativă de consum a corpului didactic din jud. Soroca, cu sediul în orașul Soroca și condusă de oameni vredni și de toată încrederea, ne-ar aduce mari foloase, mai ales în aceste timpuri de criză, propun această idee scumpilor colegi din acest județ și cred că nemerit că în această privință fiecare să-și exprime o parere.

Vasile Guja,
Inv. Pohoarna, jud. Soroca

CĂRTI**„Originile Civilizației” AL. I. Alexandrescu.**

Un volum de peste 200 pagini, apărut nu de mult cu titlul de mai sus, merită atenția intelectualului, care vrea să cunoască druhul străbătut de civilizație în sutele de mii de ani.

Vom deprinde câteva capitulo din cele mai interesante

De cine era stăpânit poporul atunci, când nu erau legi dirigiuitoare și cum de se supunea unui șef, căruia î se dădeau puteri nemărginite?

Concluzia e că superstițiile au avut o mare influență asupra civilizației. Superstițiile – zice autorul – au adus mari reale omenirii, dar au făcut și mult bine. Spre pildă, întărirea ideii de guvernământ la popoarele vechi și sălbaticice a provenit din superstiții.

Reproducem după autor: «Autoritatea șefilor de triburi sălbaticice se sprijină pe o putere supraturală, pe care aceştia ar avea-o cu spiritele, fantomele, divinitățile, cu cari sunt în relații și cu cari corespund direct». Astfel, regele babilonian Hammurabi corespunde direct cu Shamash, zeul Soarelui, care-i dictează legile. Moise corespunde direct cu Iehova, care-i dictează legile pe muntele Sinai. În Luango paralizia era numită boala regelui, fiindcă Negrii credeau, că cerul pedepsește cu această boală pe cei ce gândesc să atenteze la viața regelui. Iată de ce șefii conduceau mai liniștit și fără legi multe popoarele.

Conduși de un spirit mistic, ei căutau să-și asigure o bază morală chiar dela prima celulă socială, care este familia.

Astfel, tribul Karinilor-Birmania crede că pământul se usucă și devine neroditor, dacă vreun locuitor a făptuit adulter sau prostituție. În Bengal se crede că un adulter necunoscut și neispășit aduce asupra ținutului ciumă. De aceea femeia trebuie să mărturisiască greșeala, iar bărbatul să aducă un purcel pentru a se

stropi cu sângele lui. Astfel se spălă de pacat și se impacă cu zeul. În alte triburi, cei care greșesc împotriva moralei sunt îngrăpați de vîl.

După ce își asigură o morală familiară, superstitițiosul caută alta individuală și o găsește în credința, că acel care face crime este pedepsit de victimă, devenită strigoiu.

În capitolul «Omul și Natura» se arată că foamea a fost cel dintâi îndemn, care a pus pe om să gândiască, să născociască dilerite lucruri. Cea dintâi născocire a fost focul, descoperit prin frecarea a două bețe.

Foamea a dat naștere industriei, agriculturii, imblânzirii animalelor și chiar artelor.

Instinctul de conservare a individului și societății a dat naștere mijloacelor de apărare: îmbrăcăminte, armament, etc. Ceeace a venit pe urmă să consolideze societatea, a fost spiritul de asociație, înăuntrul căruia individul a putut lucra și raționa. Putința de viață armonică este fenomenul social, pe care-l găsim la temelia tuturor societăților omenești.

Inteligenta progresivă, focul, associațunea alcătuesc pârghia, pe care se sprijină nașunța omenească de cucerire a puterilor naturii, **ținta acțiunilor omenești**.

În afară de valoarea științifică, lucrarea D-lui J.Alexandrescu are meritul de a fi scrisă clar, frumos și atrăgător.

Cine e atras de curiozitatea trecutului, va găsi în ea lucruri instructive și interesante.

S. Harbore.

'Pagina Subrevizoratului.'

Ordin circular No. 5542/932, tuturor școalelor primare și școalelor de copii mici din județul Soroca.

1. In Monitorul Oficial No. 26, partea II-a din 31 Ianuarie 1932, și Buletinul Oficial al Ministerului Instrucțiunii pe luna Ianuarie 1932, a apărut tabloul general al locurilor vacante din învățământul primar.

Posturile vacante din județul Soroca :

Arionești	postul 8, femeie	Cremeneiuc	postul 3 femeie
Holoșnița	> 4, <	Lipnic-sat	< 5 bărbat
Soleani	< 3 bărbat	Lipnic-Gara	< 3 <
Sauca - fete	< 3 femeie	Lipnic-Gara	< 5 femeie
Moșana	< 1 bărbat	Mărculești-sat	< 3 bărbat
Cotova	< 5 femeie	Mărculești-Col.	< 6 femeie
Chetrosu	< 1 bărbat	Mărculești-Col.	< 7 bărbat
Chetrosu	< 5 femeie	Całarășăuca	< 2 femeie
Chetrosu	< 6 bărbat	Codreni	< 3 bărbat
Cosăuți	< 3 femeie	Otaci-sat	" 4 "
Egoreni	< 1 bărbat	Otaci-târg băeți	" 5 femeie
Septelici	< 2 femeie	Volcineț	" 3 bărbat
Ciutulești	< 5 bărbat	Rediu Cereșnevet	" 4 femeie
Cotiugeni-M. Nr.3	< 1 <	Pohoarne No. 1	" 5 bărbat
Căprești-Col.	< 8 <	Prajila	" 5 femeie
Domulgeni	< 3 femeie	Bahrinești	" 4 "
Prodănești-N.1	< 2 <	Bahrinești	" 5 bărbat
Prodănești-Vechi	< 2 <	Mihai Bravu	" 2 femeie
Cobâlea-Nouă	< 5 <	Ruseni-băeți	" 5 bărbat
Coșernița	< 5 <	Sevirova	" 3 "
Domînteni	< 4 <	Sănătăuca	" 5 "
Popești-Noi	< 2 <	Marzești	" 1 "
Petreni	< 3 bărbat	Temeliuți	" 3 "
Florești-sat	< 5 femeie	Vertiugeni-sat	" 1 "
Florești-târg	< 4 bărbat	Vertiugeni-sat	" 2 femeie
Iarova	< 2 femeie	Veregeni	" 2 "
Iarova	< 3 bărbat	Veregeni	" 3 bărbat

* D-nii directori vor delașa și pune la dosarul respectiv foile cu pagina Subrevizoratului.

SOLIDARITATEA

Vadu-Rașcu Nr. 1 postul 5 bărbat	Voroncău	postul 1 bărbat
Vertiujeni-Col. " 5 femeie	Voroncău	" 2 femeie
Vertiujeni-Col. " 6 bărbat	Șuguriță	" 3 bărbat
Zaluceni " 3 "	Șugura	" 4 "
Lublin " 2 femeie		

Școalele de copii mici.

Briceva	postul 1 femeie	Alexandreni	postul 1 femeie
Călărășauca " 1 "	Unguri	" 1 "	
Otaci-sat " 1 "	Poiana	" 1 "	
Vertiugeni-Col. " 1 "	Alexeeni	" 1 "	
Moara-Nouă " 1 "	Vadu-Rașcu	" 2 "	

2. Onor M. I. P. prin ordinul №. 20042/932, redat în coperie mai jos, ordonă următoarele :

„Toți învățătorii, cari doresc să fie transferați, vor înainta cererile între timpul dela data publicaționii, 31 Ianuarie, și până la 1 Aprilie 1932, Serviciului local de învățământ respectiv.

Pe baza acestor cereri, veți întocmi un tablou, ținând seama de dispozițiunile art. 124, 125 și 126 din legea învățământului primar și dispozițiunile art. 221, 228, 237, 238 și 240 din regulamentul de aplicare al aceleiași legi, pentru ca interesele învățământului să fie strict respectate.

În cazul când sunt mai mulți solicitatori pentru același post, cererile vor fi însoțite de acte, pentru a se putea vedea cine are dreptul să fie preferat, conform dispozițiunilor articolelor din lege, citate mai sus.

Veți pune în vedere candidaților, cari intră în categorie, că la cerere – pe lângă prezentarea actelor – să completeze și un tablou cu rubricile specificate mai jos :

Nume și prenumele învățătorului	Dată înaintarii în învățământ	Gradul învățătorului	Categorie și clasă	Salariu sau media gradului	Recompense	Pedepse	Mărișele	Transferuri	Postul unde este titular	Posturile solicitante	Aprecierile Revizorului	Observații
									Com. Jud.	Com. Jud.		

Semnatura candidatului.

Invățătorii pedepsiți cu transferarea nu pot obține o nouă transferare, decât după prescrierea pedepsei.

Veți îngrăji, ca tablouri de întocmit conform dispozițiunilor legii și instrucțiunilor acestei circulări, să fie primite la Minister, cel mai târziu până la 1 Mai 1932, pentru ca aprobarea și publicarea lor să se facă strict în termenul cerut de lege și pentru ca în conformitate cu art. 127 din lege să se poată face publicarea locurilor vacante pentru numiri, între 14 și 30 Mai a. c.

Veți fi, deci, făcuți răspunzător de orice întârziere și de nerespectarea întocmai a legii, de înregistrare a tuturor cererilor de transferări, considerând acest lucru ca o incordititudine gravă.

Pentru a fi înconștiințați toți cei interesați de dispozițiunile legii și condițiunile cerute pentru a fi transferați veți da o căt mai întinsă și amănunțită publicație acestei circulări și tuturor condițiunilor de cări se ține seamă.

Veți ține seamă însă, că — sub nici un motiv, — nu vor mai fi admise cererile trimise peste data de 1 Aprilie 1932, fiind considerate nule conform art. 129 din lege.

* * *

3. M. I. P. cu ordinul No. 20047/932, amână examenul de definitivat al invățătorilor din Martie, la data de 1 Octombrie 1932.

* * *

4. Cople după ord. M. I. P. No. 734/932:

«Ca urmare la ordinul nostru No. 208297/931, avem onoare a vă comunica că dela 15 Ianuarie 1932, se menține aceeași modalitate ca și în trecut, în celeace privește aprovizionarea cu timbrele speciale, necesare corespondenței oficiale, cu singura deosebire că s'a fixat cu aproximație, lunar pentru toate categoriile de invățământ, suma în limita căreia se vor putea aproviziona școlile și cancelariile serviciilor respective, după cum urmenză:

Partea I-a.

a) Toate școalele subprimare și primare	rurale câte . . . . . 24 lei lunar
	urbane căte 30 *

Timbrele se vor procura dela oficiile poștale locale, contra a-deverințe în comptul No 6 al Ministerului și nu se vor ridica de cât în limita strictă a necesității și până la concurența sumelor stabilite pe categorii. Sub nici un motiv, nu se va ridica în luna următoare alt stoc de timbre, decât numai după ce se va epuiza primul stoc luat. Această distribuție pe categorii, este comunicată și Direcțiunii P.T.T. și are un caracter de provizorat, deoarece Ministerul, în vederea economiilor bugetare, va lua alte dispoziții, pentru procurarea timbrelor oficiale, care vi se vor aduce la cunoștință la timp. Comunicați de urgență nouile dispoziții organelor de subordine. Cu această ocazie sunteți rugați să întocmi și trimite până la 1 Februarie 1932 o statistică pe grade de învățământ **supraprimar**, în care să se cuprindă numele ticearei școli și valoarea timbrelor întrebuințate în cursul anului 1931.

* * *

4. Ministerul Instrucțiunii Publice, prin ord. No. 213981/931, consideră demisionații din învățământ pe ziua de 21 Decembrie 1931, pe următorii învățători din jud. Soroca, deoarece au absentat nemotivat mai mult de 30 zile:

1. Popescu Maria șc. Domulgeni p. III.
2. Toriceru Stana șc. Prodanești-Noui p. II.
3. Mărgineanu Ana șc. Prodanești-Noui p. III.
4. Moldovanu Aurelia șc. Cremenecluc p. II.
5. Guroiu Alexandru șc. Mărzești p. III.

* * *

5. Conform ordinului M. I. P. No. 207378/931, pe vîitor membrele corpului didactic, care funcționează la școala de copii mici, să se intituleze „învățătoare la școalele de copii mici” conf. art. 115 din lege. Termenii de „conducătoare” și „grădină de copii” să nu se mai întrebuneze.

* * *

6. A. R. P. A., str. Lipscani No. 3 București, prin adresa No. 2272/931 roagă școalele să î se comunice următoarele:

Ce școli au primit timbrul benevol A. R. P. A.? De la cine ea-a primit? Câte timbre a primit? Si în ce condiții de plată? Cui s-au dat banii și unde se găsesc?

* * *

7. Copie după ordinul Ministerului Agriculturii și Domeniilor No. 6147/1932.

Având în vedere că loturile destinate școalelor și bisericilor rurale nu-și îndeplinesc rolul educativ pentru care au fost create, deoarece în majoritatea cazurilor sunt exploataate prin arendare sau sunt cultivate în mod empiric întocmai ca și loturile țărănești, Ministerul de Agricultură și Domenii a intervenit pe lângă Ministerul Instrucțiunii Publice și Cultelor, rugând să îlnevolască a da dispoziții organelor în drept să supravegheze felul cum se exploatează aceste loturi, pentru ca ele să serviască într-adevăr că model de cultură în regiune și totodată am făcut cunoscut ca instrucțiunile și lămuririle tehnice de exploatare necesare, le poate obține în fiecare județ dela Serviciul Agricol județean.

În consecință, vă rugăm ca în trecere prin comuni să vă interesați și de exploatarea acestor rezerve de teren, căutând să stimulați ambiția posesorilor lor, pentru o exploatare mai rațională, dându-le în acelaș timp toate instrucțiunile și lămuririle de care ar avea nevoie.

* * *

8) Comitetul școlar județean cu ordinul No. 154/932 a expediat tuturor comitetelor școlare imprimate și instrucțiuni pentru întocmirea bugetelor pe anul 1932.

D-nii secretari de comitete vor studia acele instrucțiuni și, în conformitate cu ele și regulamentul comitetelor școlare, vor proceda de urgență la întocmirea bugetelor.

Contribuția comitetului școlar județean pentru anul 1932 se va calcula de 15% la veniturile ordinare ale Comitetului, iar rămășițele cuvenite lui, se vor trece în art. separat și în măsură încasării se vor lichida.

Fiecare proiect de buget va fi însoțit de un stat desvoltător, iar întreaga lucrare se va înainta Comitetului școlar județean cu o expunere amănunțită de motive.

Ca să nu fie bănueli de încorectă administrare a sumelor primite dela comitetele școlare, recomandăm Dator directori să facă cheltuielile bugetare necesare școalei, împreună cu Președintele Comitetului și membrul respectiv din sat.

Toți D-nii directori vor considera cele de mai sus ca ordine oficiale, pe care le vor ceta într-o imediată conferință școlară și lăua act de ele prin semnarea unui proces-verbal, dresat în registrul de conferințe al școalei.

Subrevizor școlar V. Dominte

Şeful cancelariei I. Cuțulab

Nouile salarii dela 1 Ianuarie 1932.

(sumele rămase de plată)

	cu 5 gradat,	cu 4 gradat,	cu 3 gradat,	cu 2 gradat,	cu 1 gradat,	fără gradat,
Invățător gradul I						
fără copil . . .	6400	5947	5332	4716	—	—
Invățător înaintat						
fără copii . . .	5087	4557	4072	3643	3170	—
Invățător definitiv						
fără copii . . .	—	—	3515	3170	3042	2612
Invățător provizoriu						
fără copii . . .	—	—	—	2913	2655	2526
Suplinitor						
fără copii . . .	—	—	—	—	—	1904

A S C H I I¹

Cerc de studii. Mai mulți colegi din cuprinsul subsecțiilor Cotiugeni-Mari, Cobâlea și Cuhurești s-au constituit, în cadrele statutului și sub auspiciile Asociației noastre, în cerc de studii pedagogice, sub denumirea «Prietenii noli educații».

Scopul și programul cercului sunt arătate în procesul verbal de constituire, din care redăm următoarele :

C O P I E .

Proces-Verbal

Azi, anul 1932, luna Februarie 2, subsemnatii membri ai Asociației corpului didactic primar din jud. Soroca: Iacob Petrușcu, Ilarion Calistru, Mihail Ursu, Vlad. Mociuțchi, Chiril Comarovschi, Ion Potoroacă, Vasile Bogdăneț, Simion Harbur, Marin Maria.

Intrunindu-ne la școala primară Cobâlea Nouă în grup de inițiativă, în baza art. 7 din statutul Asociației Gile a Învățătorilor din România, am hotărît cele ce urmează:

Ne constituim într'un cerc învățătoresc în baza statutului A. G. Invăț., din România cu următorul scop :

a) Întreprinderea unei vii propagande culturale printre membrii corpului didactic, pentru ridicarea nivelului cultural al învățătorilor iubitori de știință și cari ar încerca să înfăptuiasă primele trăsături în pedagogia rațională. Înființarea de biblioteci și procurarea de instrumente pedagogice, cu cari să se poată lucra practic și teoretic;

b) Organizarea unor ședințe demonstrative, teoretice apoi practice, în vacanțe sau sărbători, în așa fel ca să nu se impiedice ședințele oficiale ale cercurilor culturale, unde învățătorii sunt obligați să participe.

II. Pentru realizarea acestui scop, se vor organiza în diferite localități, în regiunea unde se va extinde activitatea acestui cerc.

¹ Adică : Actualități, știri, comentarii.

ședințe intime și publice numai pentru corpul didactic și elevi : 1) la ședințele intime se va discuta programul și planul de activitate în legătură cu scopul urmărit. În legătură cu aceasta se vor hotărî subiectele, se vor cerceta lucrările privitoare la subiectele hotărîte, ce se vor trata în ședințele publice și cări vor fi anunțate de conducere, 2) la ședințele publice se va desvolta un subiect cu aplicații practice în cadrul programului fixat.

Durata acestui cerc va fi nelimitată. În cursul acestui an programul se va mărgini la studiul copilului, urmărindu-se a se caracteriza, pe cât posibil, individualitatea copilului din această regiune.

Provizoriu grupul de inițiativă se institue în comitet de conducere cu sediu la școala No. 1 Cotiugeni-Mari. Acest cerc va purta denumirea de „**Prietenii noii educații**”. Extinderea activității acestui cerc va fi nelimitată, cuprinzând la început trei cercuri culturale: Cobâlea, Cotiugeni și Cuhurești.

Conducerea o va avea un președinte administrativ, urmând ca ședințele publice să fie conduse de un președinte din sânum comitetului de conducere. Președintele administrativ va fi ajutat de doi vice-președinți, doi secretari, un bibliotecar și doi corespondenți, după cum urmează :

Președinte administrativ – Iacob Petrușcu.

Vice-președinți : { Iliarion Calistru
Mihail Ursu

Secretari { Chiril Comarovschi
Vasile Bogdanet

Bibliotecar – Vlad. Mociuțchi

Corespondenți : { Simion Harbor
Ion Potoroacă

Drept care am dresat prezentul proces-verbal, copiii depecari se vor înalța onor Asoc. Corp. Didactic Soroca, pentru cuvenităprobare,

Președinte (ss) I. Petrușcu

Membrii: (ss) I. Calistru, (ss) Mih. Ursu, (ss) Ion Potoroacă,
(ss) Sim. Harbor, (ss) M. Marin, (ss) V. Mociuțchi,
(ss) Gh. Comarovschi.

Nu putem avea decât cuvânt de calde felicitări pentru inițiatorii acestui cerc. Il considerăm drept o reacție binevenită împotriva verbalismului infructuos, care tronează, în reunurile didactice oficiale, cu programul lor uniform, aranjat pe ore și minute, dar fără preocupări de extindere în viață a dezideratelor elaborate.

Il mai considerăm drept un act de bărbătească răzvrătitare împotriva rutinii didactice, care socotia că educația este numai artă și că noi, vrednici urmași ai lupoaicel romane și, în plus, diplomați ai unei școale normale cu X clase, avem destulă dotă de inspirație pentru a răspunde cerințelor.

Se uită sau se ignorează adevărul, că educația este în primul rând o știință și că artistul în pedagogie, ca și în oricare alt domeniu, nu poate neglija, ba chiar e dator să țină seama de datele precise ale naturii omenești, pe care ni le furnizează investigația și experimentarea metodică.

Inițiativa colegilor ar avea, după înțelegerea noastră, un sens dublu: 1. de a se pune la curent cu datele științifice ale pedagogiei moderne, prin studii și experiențe localizate și 2. de a trage consecințele practice prin aplicarea în viață a soluțiilor găsite ca bune.

Vom urmări cu tot interesul activitatea preconizată în acest chip a colegilor dela Sud.

Un angajament public și... reciproc.

— —

Laboratorul de pedagogie din Cluj. Sună cam straniu. Ne-am obișnuit cu termenul de «laborator» în domeniul științelor naturale. Înțelegem: „un laborator de chimie”. Acolo se studiază microorganismele și materiile moarte sau aducătoare de moarte: de pildă, gaze și explozibile pentru omucideri în masă.

Creșterea și înmulțirea animalelor s'a bucurat și ea de atenția savanților și a oamenilor de stat.

Numai îngrijirea copiilor a fost lăsată pe seama instinctului părinților, devotamentului slugilor și abia acum în urmă în sarcina unei armate de specialiști... în ale nemâncării.

Universitatea de la Cluj ține să facă notă discordantă față de această stare de lucruri.

Voește să facă din copil obiect de cercetări metodice, iar din creșterea lui, știință exactă.

In acest scop face următorul

A P E L

«Dorind să largim cadrele de activitate ale Laboratorului de Pedologie și Pedagogie experimentală al Universității din Cluj, facem apel către onor membri ai Corpului didactic primar, normal și secundar și îl invităm la o strânsă colaborare în vederea largirii cercetărilor pe care le-am întreprins sau le vom întreprinde.

Publicăm mai jos:

REGULAMENTUL

de activitate al Laboratorului de Pedologie și Pedagogie experimentală al Universității din Cluj.

1. Scopul Laboratorului este să studieze prin metode experimentale dezvoltarea fizică și sufletească a copilului în vederea concluziilor pedagogice și didactice.
2. Realizarea acestei activități se face prin cercetări execuție în cadrul Laboratorului, în școale și prin publicarea rezultatului cercetărilor de valoare.
3. Cercetările întreprinse de către membrii înscrisi ai Laboratorului vor fi conduse de către director și personalul științific.
4. În cadrul Laboratorului pot fi înscrisi două categorii de membri:
  - I. Membri interni și II. Membri externi.
  - I. Membri interni se consideră studenții înscrisi la Facultatea de filosofie și litere, cari frecventează ședințele Laboratorului, iau parte activă la ele precum și cei cari întreprind lucrări cu caracter științific în vederea tezelor de licență sau doctorat. În ședințele oficiale ale Laboratorului membrii interni sunt obligați la lucrări și discuțiunea lor, familiarizarea cu metodele de cercetare și la manuirea aparatelor.

II. Membri externi se consideră:

a) Toți foștii membri interni ai Laboratorului, cari au luat cândva parte activă la lucrările lui.

b) Membri ai corpului didactic primar, normal și secundar, cari n'au fost membri interni, ci doresc a luta parte activă, colaborând cu institutul prin cercetări personale, statistice, anchete pe bază de chestionare, măsurători, etc. Aceasta pentru a se ajunge la o organizare sistematică a lucrărilor și a se putea garanta caracterul lor științific.

5. Cercetările științifice ale Laboratorului, atât ale membrilor interni, cât și ale celor externi, se vor publica în marginea p. sibiștilăților.

6. Membrii externi ai Laboratorului cari vor să întreprindă cercetări personale, din inițiativă proprie, sau din inițiativa însăși a institutului, sau doresc să ne împărtășască diferite materiale de observație obținute în cadrul profesiunii, prin comunicări etc., le vor putea face pe baza înstrumărilor și sub controlul Laboratorului.

7. Membrii externi trebuie să achite odată cu cererea de înscrisire și o taxă anuală de Lei 50.

8. Institutul pune la dispoziția atât a membrilor interni cât și a celor externi, ca bibliografie pregătită pentru introducere în metodele de cercetare, biblioteca Laboratorului, a Seminarului Pedagogic Universitar, precum și publicațiile de până acum ale institutului.

Director, VL. GHIDIONESCU

Am fi măguliți dacă din județul nostru ar răspunde cășiva colegi și ne-ar ține în curent și pe noi cu activitatea nouului institut.

— —

„Un eveniment epocal în viața
școlară românească”.

Cine a răsfoit revistele învățătorești din țară, a mai văzut acest titlu zgromotos.

E formula de reclamă, în primul rând comercială și apoi sau de loc pedagogică, ce se face unor tablouri cu «Cele patru anotimpuri» ale pictorului Murnu, puse în vânzare de «Cartea Românească».

În vreme ce gândirea pedagogică de preturindeni se străduiește să repune școala în contact nemijlocit cu lucrurile, pe când rațiuni temeinice ne poruncesc să leșim în mijlocul naturii, și o cunoaștem și să iubim, apariția unui carton colorat este lansată ca „eveniment epocal”.

Ce fericiri trebuie să fim noi toți, cari am ajuns să vedem cu ochii această mare revoluție: întreaga lume atârnată comod într'un cuiu din perete!

Nouă să ne fie iertată îndrăzneala de a atrage, prin stridență titlului patentat de editură, atenția colegilor asupra altui eveniment, care, deși nu s'a bucurat de aceeaș binevoitoare solicititudine a preselor didactice, merită, totuși, să ocupe un loc în cronică învățământului românesc.

E vorba de cea dintâi școală nouă din România.

S'a înființat în Septembrie 1931 în comuna Grădiștea-Vlașca.

Se numește **Institutul model de Educație „Solidaritatea”**, fiind pusă sub patronajul Societății culturale cu același nume.

Conducerea efectivă o are d-l profesor C. A. Teodorescu, doctor în pedagogie și filosofie de la universitatea din Iena. Latura pedagogică este încredințată d-lui Florea Niculescu, fost învățător, având doctoratul în pedagogie și o practică de 4 ani la institutul „J. J. Rousseau” din Geneva.

Profesori universitari cu renume vor concura la punerea în aplicare a tehnicii educației noi.

Asemenea școli, care în străinătate au luat linjă înainte de războiu, au sens de propagandă concretă pentru noul curent activist în pedagogie. Ele reprezintă în domeniul pedagogiei cel mai fericit mijloc de răspândire a ideilor noi despre educație, cari altfel ar rămâne în stadiu de vorbe.

Și decât vorbă multă, mai bine o pildă vie,
Iată de ce semnalăm evenimentul cu multă bucurie.

— —

Modificarea legii Inv. primar. S'a depus în parlament un proiect de lege, prin care se urmărește modificarea, în unele părți, a actualei legi a Inv. primar.

Se stabilesc două categorii de dascăli : invățători, proveniți din absolvienții școalelor normale și profesori primari, recrutați dintre licențiații facultăților de litere filosofie sau științe.

Ultimii vor avea precădere la numirile în control, de director, de școli, de profesori la cursul complimentar.

Gradele II și I se mențin pentru cei ce le-au obținut până la modificarea legii.

Altă inovație ar fi concursul pentru transferări și detașăriri când un post este solicitat de mai mulți candidați.

Intreaga presă invățătoarească se ridică în special împotriva intenției de a se crea categoria de profesori, cu titlu și privilegii de natură a lovi nu numai în susceptibilitatea sentimentală a invățătorilor, ci în insăși integritatea organică a acestui corp.

Se reedită experiența de odinioară cu institutorii proveniți dela școlile normale de institutori, deși se știe că nici azi antagonismul dintre ei și Inv. nu s'a potolit: de o cunoaștere folositoare n-ar putea fi vorba încă.

Dar, să lim bine înțelești,

Prin obiecțiunile acestea nu ne ridicăm împotriva gândului de a se vârsa în cadrele invățătoreschi elemente cu pregătire universitară.

Spre aceasta evoluăm și trebuie să ne bucure faptul, că și în țara noastră invățământul primar tinde spre primeniri în bine.

Însă, invățătorimea cere – și cu drept cuvânt – să nu î se răpiască drepturile câștigate. Sistemul selectiv din actuala lege, cu privire la moșteniri și numiri în control etc., să fie menținut, el fiind un stimulent, verificat de experiență, pentru elementele capabile și muncitoare.

Nu diploma și titlurile, ci capacitatea și pregătirea reală, dovedită prin concurs, să fie măsura pentru toți.

Să nu se uite, că un Edison n'a absolvit nici școala primară, iar un MacDonald, conducătorul de azi al celui mai vast imperiu, n'are nici o diplomă universitară.

Ca să nu mai luăm exemple de la noi.

--

Redăm, după «Cuvântul» din 27 Februarie, ultimele știri în această privință :

Legea învățământului Primar.

Iată cum a modificat comisiunea de instrucție publică, culte și arte a Camerei proiectul de lege pentru modificarea art. 115 și 142 din legea învățământului primar :

Art. 115 din legea învățământului primar, publicată în Monitorul Oficial Nr. 161 din 26 Iulie 1924 se înlocuește cu următorul:

Personalul didactic al învățământului primar se compune din învățători titulari, profesori primari și suplinitori.

a) Învățătorii titulari se recrutează dintre absolvenții cu examen de capacitate ai școalelor normale, în ordinea de vechime și merit. Examenul de capacitate se ține grupând în regiuni, pe absolvenții tuturor școalelor și în fața unei aceleiasi delegații numite de Minister, care va face clasificarea generală.

b) Profesorii primari se recrutează dintre învățătorii licențiați în științe sau litere și filosofie.

Profesorii primari au precădere la recrutarea personalului didactic dela clasa V-a la a VII-a (complimentar) și a personalului de control și administrație, înăndu-se seamă de studiile lor și la numirile de directori.

Examenele și gradele: definitiv, gradul II și înaintare la gradul I se desfășoară și se înlocuiesc prin trei recompense de merit cultural, modalitatea recomandării și obținerii recompenselor de me-

rit cultural se vor stabili prin regulament, ținându-se seama de realizările culturale în orice domeniu, înfăptuite de învățători.

Drepturile materiale ce decurg din gradațiile de merit cultural sunt echivalente cu acelea prevăzute în legea Invățământului primar din Iulie 1924, pentru gradele definitiv, gradul II și gradul I.

Drepturile câștigate de actualii membrii ai corpului didactic primar se păstrează,

c) În cazuri excepționale, învățătorii suplinitori se pot recrata dintre absolvenții liceelor, licențiații în litere sau științe și normaliștii fără drept de numire ca titulari.

După trei ani de funcționare, învățătorii titulari, care n-au avut nici o pedeapsă, primesc în mod automat salariu de învățător definitiv, conform legii din 1924.

Recrutarea învățătorilor titulari din învățători ajutori cu 4 clase secundare sau absolvenții de liceu, prevăzută în legea din Iulie 1924, precum și dintre absolvenții seminariști, se abrogă, cu excepțunea școlilor din regiunea eteroglotă, unde preoții absolvenți de seminar cu 8 clase, cu practică pedagogică și examen de capacitate la școliile normale, pot funcționa și ca învățători.

Art. 142 din aceeași lege se modifică după cum urmează:

Cuvintele „Răsplata Muncii pentru Invățământ”, se înlocuiesc prin cuvintele: „Medalia pentru Invățământ”.

— —

Invățători-Inspectori. În revista „Viața Școlară” a colegilor de la Satu-Mare găsim o interesantă informație, cum că în fiecare plasă din județ este înșarcinat câte un învățător din cel mai merituoși să inspecteze școlile din regiune.

Această inovație s-a introdus în urma unei consfătuiri a organelor de control din partea locului.

Un fel de autocontrol?

— —

SOLIDARITATEA

Adunarea generală din anul trecut a Asociației noastre a hotărât să se înființeze căte o bibliotecă pedagogică pentru 3 – 5 subsecții, care vor fi dat cel mai mare concurs la desfăcerea mărfurilor dela librărie.

Ca urmare a acestei hotărâri, Comitetul Asociației în ședința din 31 Ianuarie a. c. a stabilit dreptul la biblioteci pentru:

Subsecția Mărăulești în suma de 3000 lei.

• Prodanești	•	•	3000	•
• Corbu	•	•	2000	•
• Vertejeni	•	•	2000	•

Centrele indicate sunt rugate să informeze comitetul Asociației asupra listei de cărți dorite, spre a li se trimite neînțârziat. Dorim ca lista să fie întocmită de comun acord cu întreaga subsecție. La dorința subsecției, lista o poate întocmi însuși Comitetul Asociației.

Felul cum vor fi utilizate bibliotecile de mai sus, ne va arăta dacă e rost să se înființeze cu timpul și alte biblioteci din veniturile Librăriei.

— —

Cine e abonat la „Solidaritatea”? Statutul nou al Băncii «Progresul» prevede (a se vedea art. 23) că membrii sunt de drept abonați la organul de propagandă și informare al societății.

În ședința din 31 Ianuarie a. c., Consiliul de Administrație a proclamat revista «Solidaritatea» drept organ de propagandă și informare a membrilor băncii.

Ca atare, toți membrii băncii se consideră abonați de drept, în conf. cu articolul de mai sus, fără a se cere vrea adeziune specială.

Incepând cu prezentul număr, revista se va expedia tuturor membrilor băncii, în afară de soții, urmând să se rețină prin state, la o dată ce va horări consiliul, abonamentul cuvenit (100 lei pe an).

— —

PROFESIONALE

România
Asociația Învățătorilor
— din —
Județul Soroca

No. 69
26 Februarie 1932

C O N V O C A R E.

In conformitate cu art. 26 și 27 din statutul Asociației Învățătorilor din România, se convoacă pentru ziua de 23 Aprilie 1932, orele 9 a. m., la sediul Asociației, Adunarea Generală ordinată a membrilor Asociației Inv. din Jud. Soroca.

Ordinea de zi:

1. Darea de seamă și gestiunea pe 1931.
2. Raportul comisiunii de cenzori.
3. Dările de seamă ale președinților de subsecții.
4. Propuneri de organizare pe viitor.
5. Organizarea librăriei corp. didactic pe baze cooperatiste.
6. Modalitatea incasării salariilor.
7. Bugetul pe 1932.
8. Alegerea comitetului și a comisiunii de cenzori.
9. Diverse.

In caz de neîntrunire, la data de mai sus, a numărului statutar de membri (jumătate plus unul), a doua adunare va avea loc cu orice număr de membri prezensi la 6 și 7 Maiu, aceeași oră și loc și cu aceeași ordine de zi.

Președintele Asociației Învățătorilor, C. BRIN.

Banca Populară
 „PROGRESUL”
 A CORPULUI DIDACTIC
 din Județul Soroca

No. 7
 26 Februarie 1932

C O N V O C A R E.

Conform art. 40 din statute și hotărârii Consiliului de Administrație din 31 Ianuarie 1932, D-nii membri ai băncii populare „Progresul” a Corpului Didactic din jud. Soroca sunt rugați să se întruni în Adunare Generală ordinară în ziua de 24 Aprilie 1932 (Duminica Florilor) ora 12, în localul băncii.

Dacă în această zi nu se va întruni numărul de membri prevăzut la art. 46 din statute, a doua Adunare Generală se va ține **în ziua de 7 Maiu**, ora 12, în acelaș loc, cu un minimum de 60 de membri prezenți și cu ordinea de zi dela prezența convocare.

Bilanțul, contul de profit și pierderi, registrele de contabilitate și contul personal pot fi văzute de d-nii membri în fiecare zi la bancă.

Ordinea de zi :

1. A se asculta darea de seamă asupra gestiunii pe 1932,
2. A se asculta raportul comisiunii Cenzorilor,
3. A se discuta, aproba sau modifica bilanțul,
4. A se da Consiliului de Administrație descarcarea de gestiune,
5. A se aproba proiectul de repartizare a beneficiului net,
6. A se pronunța asupra primirilor și ieșirilor din societate,
7. A se fixa dobânda la depunerile spre fructificare,
8. A se fixa maximul sumei la care pot ajunge depunerile individuale,
9. A se fixa suma ce banca poate contracta în cont curent dela diferite instituții sau particulari,

10. A se stabili maximul sumei ce se poate acorda ca împrumut unui membru,
11. A se fixa o/o o/o la împrumuturile acordate,
12. A se reține $\frac{1}{3}$ din membrul Consiliului de Ad-hoc,
13. A se vota bugetul și cheltuielile de Ad-hoc pe anul 1932,
14. A se alege 3 cenzori și 3 supleanți,
15. A se alege un delegat la Adunarea Generală a Uniunii Coop. «Basarabia» din Chișinău,
16. Cassa de ajutor,
17. Darea de seamă a Librăriei C. D.
18. Diverse.

Deciziunile luate de Adunarea Generală în chestiunile cuprinse în ordinea de zi și în limita statutelor și legii, sunt obligatorii pentru toți societății (chiar pentru acei care n'a luat parte sau care se opun), cu respectarea dreptului prevăzut de lege și statut (art. 50 stat.)

Nici un societar nu poate avea mai mult decât un singur vot (art. 47).

Președinte P. SFECLA.

Secretar-Contabil T. Dolghi.

* * *

Notă: Experiența de mai mulți ani în săr ne-a dovedit că prima adunare generală, atât a Asociației, cât și a Băncii, nu se poate ține din lipsa numărului statutar de membri.

Deși a doua adunare se poate ține cu orice număr de membri, totuși, având în vedere imprejurările excepționale prin care trecem, e necesar să se prezinte cât mai mulți colegi.

Darea de seamă
asupra perioadei 1 Ianuarie - 1 Noembrie 1931
 (până la trecerea la statutele cooperatiste)

Cont de Profit și Pierdere

la 31 Octombrie 1931.

D e b i t		C r e d i t			
No. curent	Denumirea conturilor	Suma lei	No. curent	Denumirea conturilor	Suma lei
1. Chiria, lumina incălz. și întreținerea local.	28544	1. Dobânzi primite dela împrum. acordate -	323760		
2. Registre, spese de cancel. și chelt. poșt.	7905	2. Dobânzi primite dela instituții de credit p. sumele depuse la ele	17185		
3. Salarii personalului	112650				
4. Cheltuieli de transport și întreținere contra cost Cons. de Ad-ție și Cenz.	11235				
5. " " plătite la sum. dep. la banca nst. -	84869				
6. Impozit global - -	28164				
7. Chelt. div. neprev. -	2100				
8. Diversi creditori -	65478				
	340745				340945

Balanța de verificare

la 31 Octombrie 1931.

No. cor.	Denumirea conturilor	S U M E		S O L D U R I	
		Debit	Credit	Debit	Credit
1. Cassa - - -	9339132	9121569	218463	-	-
2. Sumele la instit. de credit	1999502	1673407	326185	-	-
3. Împrumuturi la societari -	8534026	3850529	4679197	-	-
4. Irocente plătite la depunerি	1646	1646	-	-	-
5. Averea mobila - -	4922	-	4922	-	-

No cor	Denumirea Conturilor	S U M E		SOLDURI	
		Debit	Credit	Debit	Credit
6	Impozit global -	28164	28164	-	-
7	Cheltuieli de Ad-ție -	162434	162434	-	-
8	Librăria C. D. (div. debit.)	714209	310799	403410	2968100
9	Capital Social -	285500	3253600		
10	Taxa de Inscrisere -	1440	1440		
11	Fond de rezervă -	-	44376		44376
12	" p. creațe dubioase	-	40000		40000
13	" p. ajutoare -	20000	48512		28512
14	" p. imobil -	-	162438		162488
15	Diverși creditori -	-	65478		65478
16	Dob. dela împrum. p. a. c	326299	326299		
17	Dob. anticip. de la împ. p. a. v.	-	70445		70445
18	Dob. dela sumele depuse la inst. de credit	17500	17500		
19	Impozit la percepție -	4870	4870		
20	Depuneri -	1540619	3637067		2096448
21	Cassa de ajutor reciproc	111400	183062		71662
22	Beneficiu net din 1930	102387	102387		
23	Sumele tranzitoare -	190444	275112		84668
24	Profit și Pierdere -	340945	340945		
		23721429	23721429	5632177	5632177

Bilanțul

Inchelat la 31 Octombrie 1931

ACTIV**PASIV**

	Denumirea Conturilor	Suma	Denumirea Conturilor	Suma
1	Cassa -	218463	1 Capital Social -	2968100
2	Imprumut. la societ.	4679197	2 Fond de rezervă -	44376
3	Sum. la inst. de cred.	326185	3 " p. creațe dub.	40000
4	Averea mobilă -	4922	3 " de ajutor	28512
5	Librăria Corp. Did	403410	5 " p. mobiler -	162488
			6 Dob. anticip. p. a. v.	70445
			7 Depuneri -	2096448
			8 Cassa de ajut. recipr.	71662
			9 Sumele tranzitoare -	84668
			10 Diverși creditori -	65478
	TOTAL -	5632177	TOTAL -	5632177

Banca Populară „Progresul” a Corpului didactic jud. Soroca.

(Operatiunile dela 1 Noembrie 1931,
data trecerii la stat. cooperativ)

Contul de Profit și Pierdere la 31 Decembrie 1931.

DEBIT		CREDIT
Cheltuieli generale - - -	5996	Dob. și div. benef. din operaț. obișnuite - - -
Salarii - - - - -	10150	29406
Dob. la fond. de rezervă	200	
Dob. la depunerile spre fructificare - - -	682	
Beneficiul net - - -	12278	
Total - - -	29406	Total - - -
		29406

Bilantul incheiat la 31 Decembrie 1931.

ACTIV		PASIV
Cassa - - - - -	373896	Capital social vărsat -
Depozite la diverse instituții - - -	807987	Fond. de rez. statutar -
Imprumuturi obișnuite la societari - - -	4486044	> pentru imobil -
Mobilier - - -	4922	> p. creațe dub. -
Librăria Corp. Didact.	190000	> p. ajutoare -
		Depun. spre fructificare inclusiv dobânzi -
		Diversi creditori - -
		Dobânzi reținute dela impr. p. a. viitor -
		Cassa de ajut. reciproc -
		Sumele tranzitoare -
		Profit și pierdere
		Beneficiul net - -
Total - - -	5862849	12278
		Total - - -
		5862849

Contabil T. DOLGHI

Informațiuni statistice.

---

1. La 31 Decembrie numărul membrilor	712.
2. Capital vărsat repartizat după mărime :	
7 membri până la	500 lei = 2300 lei
14 " dela 500 până 1000 lei	= 11100 "
277 " " 1000 " 5000 > = 925400 "	
414 " " 5000 în sus	<u>- 2143900 "</u>
Total 712	3082700 "

DEPUNERI la 31 Decembrie 1931:

La vedere : dela 497 persoane	-	606028 lei
pe termen, dela 58 persoane	<u>-</u>	1532421 "
Total dela 555 persoane		2138449 lei

ÎMPRUMUTURI

La 31 Decembrie 1931 împrumuturi neexpirate și nelichidate la 521 membri și în suma de 4486044 lei.

Contabil T. DOLGHI.

Dela Librăria C. D.

Noutăți:

- Ghiață ș. a.: „Un ceas de șezătoare”, 35 Lei
 Culegere de povești și exerciții distractive pentru șezătorile copiilor, ordonate de M. I. P.
- Kirițescu: „Povestea sfântului nostru război”, 75 Lei
 Carte recomandată de M. I. P. pentru catedăli la ex. de capacitate.
- C. Stere: „In preajma revoluției”, 2 volume 160 Lei
 Roman din viața Basarabiei antorevoluționare.

Dr. I. Gabrea:	<i>"Individualizarea învășmântului"</i>	65 Lei
" "	<i>"Psihologia a două tipuri de copii"</i>	35 Lei
	Copilul de sat și cel de oraș cu deosebirile și perspectivele lui.	
" "	<i>"Școala creațoare"</i>	115 Lei
G. G. Antonescu:	<i>"Concepții și realizări în pedagogie"</i>	90 Lei
Dr. Ygrec:	<i>"Medicul Nostru"</i> ,	150 Lei
	Enciclopedie medicală, întocmită cu concursul celor mai de seamă exponenți ai științei.	
Ilioasa:	<i>"Curs practic de lucru manual"</i> ,	14 Lei

În librărie se găsesc de vânzare toate cărțile editate de Casa Școalelor și de alte edituri importante din țară.

Rugăm vedeli și lista cărților din numerele anterioare ale revistei.

Administrator P. BACALĂM.

O propunere.

[Pentru viitoarea Ad-re G-lă a Casei de Ajutor]

După regulamentul Cassei de ajutor, cotizația membrilor pentru cazurile de moarte se stabilește în fiecare an de Adunarea Generală. Dela înființarea Cassei și până în prezent această cotizație a fost de 200 lei pentru fiecare caz de deces.

Ajutorul total pe care l-au primit până acum 1 familiile membrilor decedați a variat între 70,000 – 120,000 lei, după numărul membrilor înscriși la data respectivă. Deosebirea e mare, când primim numai cifrele, însă ea devine și mai pronunțată, dacă ținem – și trebuie să ținem – seama de valoarea banului, sau de coeficientul de scumpete a traiului. De pildă: 1000 lei de 2 ani în urmă valorau căt 600 – 700 lei sau chiar mai puțin de acuma. Astfel, aju-

toarele acordate nu sunt și riscă să nu fie nici pe viitor egale sau aproximativ egale ca valoare reală. Aceasta din urmă depinde nu numai de cifră, ci și de scumpețe.

De aceea, în Adunarea Generală din 1931 a Cassei de Ajutor, Consiliul a propus, cu titlu de sugestie, următoarea normă regulatorie:

1. Să se ia în fiecare an ca unitate de măsură cel mai mare salar lunar al unui institutor urban și să se înmulțiască cu un coeeficient stabil, de pildă, de 12. (cu alte cuvinte, salarul cel mai mare pe un an de zile) Produsul ne-ar da mărimea ajutorușului, ce trebuie acordat familiei.

2. Pentru a se fixa cotizația fiecărui membru, acel produs s'ar împărți cu numărul respectiv de membri.

Avantajile: a) ajutoarele astfel calculate ar reprezenta o valoare reală, aproximativ egală pentru toți, căci vor fi în raport direct cu salariile, adică și cu scumpețea.

b) Cotizația individuală ar fi și ea în raport just cu salarul ce primim și cu numărul membrilor (dacă primim salar mai mic, plătim mai puțin, iar dacă numărul membrilor e mai mare, decesele vor fi mai dese, însă cotizația pentru fiecare deces va fi cu atât mai mică).

Adunarea din anul trecut a luat act de propunere și a hotărât să se propage ideia prin revistă.

Ne facem datoria și o punem în discuția colegilor, spre a-i se da, eventual, chiar în viitoarea adunare consistență formală.

Noi demersuri pentru plata salariilor.

1. Intervenții către Asociația G-fă cu răspuns din partea D-lui Tonî, cum că s'a obținut, pentru județul Soroca suma de 1,500,000 lei pentru achitarea salariilor pe Ianuarie.

2. La 5 Ianuarie telegrame: Ministerelor de Instrucțune și Finanțe.

3. La 14 Februarie telegramă către: Direcția Mișcării fondurilor M. de Finanțe, Ministerului Instrucțiunii.
  4. Memorandum: M. de Finanțe și M. I. P. 14-2-932.
  5. Paralel cu intervențiile Asociației s-au făcut intervenții și de către Subrevizoratul școlar, o parte din ele pe contul Asociației.
-

**Pentru colegii cari au copii
la școlile secundare din oraș.**

Dată fiind marea întârziere a salarilor, Asociația a intervenit la direcțiunile tuturor școlilor secundare din Seroca pentru a se face învățătorilor amânare de plată a taxelor ce datorează.

Toate școalele s-au arătat destul de binevoitoare și au promis să aștepte până ce Inv. vor primi salariile.

D-na directoare a liceului de fete a promis o amânare p. Inv. până la 1 Maiu.

CORESPONDENȚE.

Scrisoare deschisă.

Izolați în cel mai depărtat colț al țării, departe de acei cari decid de soarta noastră și a școlii, aflându-ne în cea mai neagră mizerie, condamnați pjeirii de aproape jumătate de an, cu salariile neachitate, cu durere în suflet facem cel mai disperat apel către acei de cari depinde soarta noastră și a școlii, să-și întrepte privirile și către noi, până ce nu este prea târziu. Hrăniți aproape o jumătate an doar cu Duhul Sfânt și promisiuni vagi, am ajuns mulțatori de foame, desbrăcați și arătați cu degetul de săteni. Prestigiul nostru e pe cale de a dispărea, mizeria ne roade fără milă și ne scurtează viața, ca buni patruși ne îngrijorează însă soarta școlii de care depinde viitorul acestui neam.

Durerea și desesperarea noastră, grija de viitorul școlii nu

pot fi exprimate în graiu omenesc. Am tăcut și am suferit cât am putut. Acuma însă, când vedem că temelia învățământului e amenințată, nu mai putem sta cu brațele încrucișate, strigăm și cerem dreptul la viață, până la ultima răsuflare.

Ce să facem, colegi? Să ne cerem dreptul la viață pe toate căile legale, să rugăm presa, care totdeauna a susținut interesele naționale, să ne la apărarea și să știe, că vom apăra școala poporului cu orice preț.

Dragi colegi, adresați-vă presei, trimiteți de pretutindeni scriitori, arătându-vă grija ce o purtați școlii, cereți-i sprijinul, așa cum am făcut noi, și fiți siguri că în cele din urmă tot școala va triumfa.

Invățătorii școalei Arionești:

Ion Nevoia
Ana Oțel
Gh. Anghelușcă
R. Balîchit
Ion Baltă
M. Covalevschi
Euf. Calcatin

SUBSECȚIA TÂRNOVA.

Şedința dela 17.1.1932.

Situația materială în care e ținut corpul didactic prin neachitarea salarului de 4–5 luni este cea mai mare piedică pentru înăperează misiunii, căci sufletul tuturor celor ce slujesc școala e plin de îngrijorare.

Față de această stare de lucruri, membrii cercului cultural «Carmen Sylva» au înaintat un proces-verbal subrevizoratului școlar, arătând că sunt puși în imposibilitate materială de a se duce la ședințele cercului, până ce nu se vor achita salariile rămase în restanță*. Cel puțin de am fi plătiți odată cu celelalte categorii de funcționari de stat (magistrați, militari, etc.)

— —

* Suntem informați, că la acest memoriu Serviciul Învățământului din Chișinău a răspuns subsecției printre un călduros apel, ca inv. să continue să face datoria. N. R.

Subsecția Cotova.

Plină de recunoștiință, aduce omagiile sale D-lui D. V. Țoni, președintele Asociației Generale a Inv. din România, pentru lupta fără preget, dusă în chestia salarizării Invățătorilor de către stat. Nu uităm pe toți aceia cari au înțeles la timp nedreptatea ce ni se pregătea și și-au spus în parlament cuvântul în favoarea noastră.

Subsecția Braicău.

1. Deoarece suntem în pragul lunei a VI-a de restanță cu plata salariului, am hotărât să cerem insistent salariul la zi, pentru care am înaintat Onor. M. I. P. o telegramă cu următorul conținut:

•Domnule Ministru,

Neprimind salariul pe cinci luni, murim de foame. Vă rugăm ca pe un părinte a dispune achitarea salariului.

Invățătorii din subsecția Braicău, județul Soroca».

2. Având în vedere dispozițiunile organelor de control, din ord. circular No. 3815/931, referitoare la darea în licitație a loturilor școlare, noi, membrii corpului didactic din raza acestei subsecții, protestăm unanim contra acestei dispozițiuni, pe motiv că ni se iau drepturile acordate de art. 76 din legea învățământului primar.

(Urmează semnăturile tuturor membrilor).

Subsecția Sauca.

(31 Ianuarie 1932)

S'a discutat situația extrem de precară, crelată prin neplata salariului de aproape o jumătate de an. Subiectul fiind de o gravă actualitate, discuțiile au fost foarte animată, atrăgând în mrejile lor unanimitatea colegilor.

Din spiritul, tonul și atitudinea discuțiilor reiese clar că sufltele noastre sunt greu încercate, roase și apăsate de mizerie și că singură nădejde mai hrănește încă sufltele infometate. Da

până când? Ne întrebăm: de ce oare atâta lipsă de înțelegere a nevoilor dăscălești din partea forurilor superioare? De unde credința că învățătorul dela sat se poate hrăni cu vînt?

Cu această ocazie s'a dresat și înaintat De-lui Prim-Ministrului un telegramă și un memoriu, expunându-i situația în toată golicina unei, cu rugămintea de a da o mai mare înțelegere nevoilor școalei și slujit. rilor ei.

„Nu știm dacă merită, dar noi așteptăm răspunsul“.

Am dorit ca și celelalte subsecții să-și spună cuvântul, pentru a susține apelul nostru.

— —

Subsecția Rudi.

Câteva cuvinte în chestia «Solidarității». E de dorit ca să apară lunar, chiar dacă pentru aceasta ar fi nevoie să se majoreze abonamentul. Atâta organ de publicitate avem în localitate și nici de acesta să nu ne îngrijim ca să apară regulat?

Uităm că izbânda nu poate veni decât prin sacrificii.

Informatiuni.

Plata salariilor întârziate ale învățătorilor.

(Din „Adevărul“)

Primit din partea Asoc. generale a învățătorilor următoarele:

La întrebările ce ni se pun din întreagă țară, comunicăm pe această cale următoarele :

I) s'au făcut și se fac necontenit intervenții de către președintele Asociației generale pentru achitarea salariilor în restanță – în unele județe pe 4–5 luni.

Ni s'au dat asigurări că toată ce împrumutul extern de un miliard va fi realizat, se va începe achitarea lor.

Acest împrumut – după știrile sosite – este încheiat și deci aşteptăm ca asigurările date să se transforme în fapt.

Intervențiile și stăruințele noastre, pe toate căile ce ne stau la indemâna, nu vor încresta până ce nu vom vedea sfârșită revoluția situație de astăzi.

II) Legea depusă în Parlament de d. ministru al Instrucțiunii cu anunțatele dispozițuni privitoare la învățători, pe care noi nu le putem admite, fiindcă îovesc în drepturile și prestigiul nostru, se găsește încă în discuția Camerei.

Președintele Asociației – rugăm pe toți colegii să o știe – a apărat și ve apăra până la sfârșit punctul de vedere al învățătorilor și va face totul, ca Parlamentul să nu voteze dispozițuni menite să aducă noi și grave perturbări în viața școalei primare.

III) Nu credem să se vină până la sfârșitul actualei sesiuni parlamentare cu legea pentru o nouă închadare a funcționarilor publici.

Dacă totuși se va aduce o lege în acest sens, vom depune toată stăruința ca membrii învățământului primar să albă o închadare conformă cu rolul lor național și social.

Față de modificările care urmează să se aducă legii învățământului primar, examenul de înaintare la gradul doi al învățătorilor, fixat pentru 1 Aprilie, a fost amânat pentru o dată ce se va hotără la timp.

(Din ziare)

Pe ziua de 1 Decembrie 1931 au fost numiți, în cele mai multe județe ale Țării, subrevizori școlari dintre inv., reuși la concursul special, instituit conform noii legi de organizare a M. I. P.

Printre aceștia sunt și 5 învățătoare și anume: Elena Avasi-Joaei la Bacău, Maria Mihăilescu la Cahul, Sofia Ionescu la Suceava, Ecaterina Duțulescu la R.-Vâlcea și Elena Dinu la Ilfov.

Congresul cîntăreților bisericești.

In ultimul congres ținut la București, cîntăreții și-au format doleanțele într'un memoriu, înaintat autorităților superioare. Între altele ei cer să li se încuviînteze să predea în școalele primare, odată pe săptămână, cîntările bisericești, organizând cu copiii cor bisericesc.

Ideia este fericită și credem că învățatorimea ar dori-o realizată.

— —

Comisiunea de judecată a membrilor corpului didactic din Regiunea Chișinău a fost numită pe 5 ani și se compune astfel:

D-l Crihan Panait, învățător gr. I Chișinău, membru ordinar în locul d-lui Albu Andrei, învățător Nisporeni (Lăpușna),

D-nii: Muscinschi V. și Artanov Pantelimon, învățători gr. I Chișinău, membri supleanți în locul d-lor: Calistru Ilarion, învățător Cobâlea Nouă (Soroca) și Popovici Mihai, învățător Bălți.

— —

Pentru candidații la examenul de capacitate.

Onor M. I. P. pentru proba orală a fixat următoarele cărți, dintre care candidații la examenul de capacitate vor studia, după alegere, numai câte una:

- I) Metoda pentru studiul individualității, de I. C. Petrescu.
- II) Poezii, de O. Goga.
- III) Istoria învățământului românesc, N. Iorga.
- IV) Povestea Sfântului nostru răsboi, Kirilescu.

— —

Revizoratul școlar, conform ultimelor ordine, nu introduce în statele de salar cota cuvenită pentru chiria învățătorilor.

— —

Din cauza întârzierii mari cu care se incasează dela Administrația Financiară reținerile băncii, Consiliul de Administrație a

stabilit ca, până la normalizarea lucrurilor, să se elibereze împrumuturi numai până la maximum 10000 lei, iar restul ce s-ar cunoaște drept complectare să se elibereze atunci, când vor fi disponibile bănești.

Aceasta spre a se face să beneficieze de credit mai mulți colegi și să nu fie nevoiți să aștepte prea mult rândul.

* * *

Noul statut al Băncii prevede că un membru retras de bunăvoie nu se poate înscări, decât după un interval de cel puțin 2 ani.

Poșta Revistei.

Domnilor corespondenți ai subsecțiilor. Unii – foarte puțini, e drept – confundă cercul cultural cu subsecția. De aceea ne trimitem pentru pagina subsecțiilor relatări despre ședințele cercurilor, pentru a apoi să-și arate surprinderea că nu li s-a publicat corespondența.

Precizăm că corespondența subsecțiilor privește aspectul profesional – nu didactic – al vieții noastre. Ea trebuie să oglindiască preocupările interesești viața noastră de oameni și de categorie, cu aspirații și nevoi comune.

Puneri la cale noi, idei și propuneri originale, note specifice, formulate pe scurt – lată ce-am dori să publicăm la această rubrică. Altfel riscăm să cădem în banal.

D-lui corespondent ai subsecției R. Pentru laturea didactică avem, doar, rezervat destul loc în corpul revistei.

D-lui G. din S. Ocazional, vă vom arăta neajunsurile poeziei trimise.

D-lui I. M. din C. Vă considerăm angajat cu un articol din ramura, în care vă pricepeți atât de bine. De altfel, acum aveți de unde vă inspira.

Subsecției T. Ni se pare că năști citit No. 8-10 în întregime. Găsiți acolo, în mai multe locuri și în mai multe forme, exprimarea durerii din acel timp: chestia salarizării de către stat sau comună era, doar, cea mai arzătoare.

2. Colaboratorilor nu le putem cere să-și desindividualizeze stilul: acesta este un ce specific al fiecărui, ca și portul, mersul, graiul, privirea etc. Apoi, nu credem să fie o atât de mare diferență de pregătire între colegi, încât să nu poată înțelege unul ceeaace scrie altul.

3. În ce privește cuprinsul revistei, veДЕti recomandările făcute de comitetul de redacție la începutul acestui număr.

D-lui A. din S. Trimiteti-ne aşchii. Proiectul cu revistele e pe cale să fie realizat.

D-lui M. U. din D. Sunteți prea ocupat? Pana părăsită ruginiește

D-lui A. P. Năști fi dispus să ne rezumăți partea rămasă, spre a o putea publica la rubrica «Recenziile»?

D-lor învățători cari conduc cooperative școlare. Culegeți și notați observațiile. E posibil să se facă, la timpul oportun, o consfătuire a cooperatorilor.

D-lui T. L. din B. Se vede că lumea e înfometată mai mult trupește, decât sufletește.

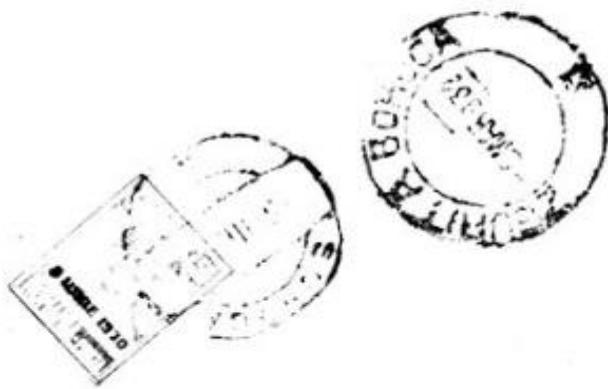
— —

Revista se trimite tuturor membrilor Băncii «Progresul», cari se consideră abonați conf. statutului.

Ultima oră. (Prin radio)

Aflăm, că Ministerul I. P. a aprobat absolvienților școalelor normale, căzuți de 3 ori la ex. de capacitate, să se prezinte, în mod excepțional, a patra oară. Examenele încep la 5 luni.

D-lul Service Dir
Scoala Prest-jos.

Official

Jud. Soroca

Titlu	<i>Solidaritatea</i>
Subiect	<i>Reviste pedagogice din Basarabia;</i> <i>Corp didactic;</i> <i>Învățământ școlar - Basarabia;</i> <i>Pedagogie - Basarabia;</i> <i>Educație;</i> <i>Literatura română</i>
Descriere	"Solidaritatea" (1923-1940; 1942-1944). <i>Buletin al Asociatiei Invatatorilor, sectia județului Soroca.</i> Apare lunar din 14 ianuarie 1923 pînă în 1940. Din februarie 1923 apare cu subtitlu "Organ al Asociatiei Invatatorilor din județul Soroca", iar din 1932 apare cu subtitlu "Organul Asociatiei Corpului Didactic din județul Soroca". Este unica publicație pedagogică care își reia apariția în anii razboiului, editîndu-se lunar din 1942 pînă în 1944. Revista acordă o mare atenție prestigiului invatatorului în școală și societate, precum și obligativitatii invatamintului, programelor scolare și perfectionarii lor continue. Acest număr este complet, conține tabele, poate fi consultat fizic.
Editor	<i>Biblioteca Națională a Republicii Moldova</i>
Contribuitor	<i>Gasca, G. (fond.);</i> <i>Secara, Vasile (red.);</i> <i>Iov, Dumitru (red.)</i>
Data	2009
Tip	<i>Text/Periodice vechi</i>
Format	<i>text/xml;</i> <i>image/tiff</i>
Sursă	<i>Solidaritatea: Organul Asociatiei Corpului Didactic din județul Soroca.- Soroca: Tipografia "P. Litvac", 1932.- An. 9, Nr.1-2 .- Ian. - Febr.- 56 p.</i>
Limbă	<i>ro</i>
Acoperire	<i>Sec.20;</i> <i>Basarabia</i>
Drepturi	<i>Document cu acces liber</i>